

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

สุพจน์ รักร่วม^{1*} และ นิรันดร์ สุธีนิรันดร์¹

¹สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

*supot.van@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2568 จำนวน 33 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐานและหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้บุคลากรมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติงานเป็นทีม และการประเมินผลด้วยกระบวนการ AAR มุ่งสร้างขวัญกำลังใจและสวัสดิการที่ยึดธรรม พร้อมสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์กรผ่านการสื่อสารที่โปร่งใส เพื่อการพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนโสตศึกษา

Participatory Administration of Kositsamosorn School Under The Primary Bangkok Educational Service Area Office

Supot Rukruam^{1*} and Niran Sutheeniran¹

¹Educational Administration of Bansomdejchaopraya Rajabhat University

*supot.van@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were to study and propose guidelines for Participatory Administration of Kositsamosorn School under the Primary Bangkok Educational Service Area Office. The study consisted of four aspects : participation in decision making, participation in operations, participation in benefits, and participation in the assessment. The population used in this research included 33 administrators and teachers of Kositsamosorn School in the academic year 2025. The research instruments were a five-level rating scales questionnaire and a semi structured interview from. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and content analysis.

The research findings revealed that the overall level of participatory administration across all 4 components was high. When considering each aspect individually, it was found that participation in benefits had the highest mean score, participation in the assessment, participation in operations, The aspect with the lowest mean score was participation in decision making. Regarding the guidelines for Participatory administration, it was found that school administrators employ school-based management (SBM) and the principles of good governance to foster staff participation across all stages from strategic planning and teamwork to performance evaluation via the after action review (AAR) process. This approach aims to boost morale and ensure fair welfare distribution while cultivating a sense of organizational ownership through transparent communication, ultimately driving sustainable school development.

Keywords: Participatory administration , Kositsamosorn school

บทนำ

ในยุคปัจจุบันที่สถานการณ์โลกตกอยู่ภายใต้ความผันผวนอย่างรุนแรงและซับซ้อน ทั้งจากผลกระทบต่อเนื่องหลังวิกฤตการณ์โควิด-19 การก้าวกระโดดของเทคโนโลยีอุบัติใหม่ และกระแสความเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ให้ความสำคัญกับสิทธิส่วนบุคคลมากขึ้น ส่งผลให้แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์แบบเดิมที่เน้นการสั่งการจากบนลงล่างเริ่มเสื่อมประสิทธิภาพลงอย่างเห็นได้ชัด บทเรียนสำคัญจากรายการ *The Secret Sauce* ในหัวข้อ "รวมบทเรียนการบริหารคนในโลกยุคใหม่" สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์จากการบริหารแบบใช้อำนาจ (Command and Control) ไปสู่การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Management) และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มีความยืดหยุ่นสูง เพื่อประคององค์กรให้ก้าวข้ามปรากฏการณ์ "The Great Exodus" หรือการสูญเสียบุคลากรและผู้บริหารระดับสูง ซึ่งกำลังส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพและทิศทางเชิงนโยบายขององค์กรทั่วโลกอย่างมีนัยสำคัญ หัวใจสำคัญของการบริหารในโลกยุคใหม่ที่บทความนี้ต้องการมุ่งเน้น คือ การนำหลักการ DEIB (Diversity, Equity, Inclusion, and Belonging) มาใช้เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนองค์กร ซึ่งไม่ใช่เพียงการยอมรับความแตกต่างในเชิงกายภาพเท่านั้น แต่คือการสร้างพื้นที่ปลอดภัยที่เปิดโอกาสให้พนักงานทุกระดับได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แสดงความคิดเห็น และร่วมออกแบบอนาคตขององค์กรอย่างเท่าเทียมกัน เมื่อโลกก้าวเข้าสู่ยุคที่การทำงานแบบผสมผสาน และความยืดหยุ่นกลายเป็นมาตรฐานใหม่ที่บุคลากรระดับศักยภาพสูงแสวงหา องค์กรจึงต้องปรับเปลี่ยนมาตรวัดความสำเร็จจากการเน้นจำนวนชั่วโมงทำงานมาเป็นการเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานควบคู่ไปกับการดูแลสุขภาพของครมของพนักงาน การเปลี่ยนผ่านจากระบบการให้ผลตอบแทนเป็นตัวเงินเพียงอย่างเดียว ไปสู่การให้การยอมรับและเห็นคุณค่าในตัวบุคคล จึงเป็นเครื่องมือทรงพลังในการสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของและความผูกพันที่ยั่งยืน ท่ามกลางวิกฤตความเหลื่อมล้ำสะสมหรือภาวะหมดไฟที่คุกคามแรงงานทั่วโลก การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงเปรียบเสมือนเกราะป้องกันและเข็มทิศสำคัญที่จะช่วยเปลี่ยนผ่านความกดดันจากสถานการณ์โลก ให้กลายเป็นพลังแห่งความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืนในโลกที่ไม่อาจคาดเดาได้อีกต่อไป

การบริหารและการจัดการศึกษาของประเทศไทย จึงมีแนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับการกระจายการศึกษา เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือหน่วยงานระดับปฏิบัติมีอำนาจ ในการตัดสินใจและสนับสนุนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยมีเป้าหมาย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทำให้ทรัพยากรบุคคลของชาติมีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรมทั้งการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขต่อไป การกระจายอำนาจในทางการศึกษาจะเน้นการกระจายอำนาจจากหน่วยงานส่วนกลางไปยังสถานศึกษา และให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาอย่างแท้จริง ความสำคัญของการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไปสู่สถานศึกษา เพื่อให้มีอิสระในการบริหารจัดการ สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การกระบวนการพัฒนาด้านตามธรรมชาติของผู้เรียน และเติมตามศักยภาพ โดยกำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไว้ครบทุกด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ไปยังสถานศึกษาโดยตรง การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participatory administration) นับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนองค์กรและสังคมในยุคปัจจุบัน คือ การทำความเข้าใจกลไก "การมีส่วนร่วม" อย่างเป็นระบบ ซึ่งแนวคิดของ John M. Cohen และ Norman T. Uphoff ถือเป็นรากฐานสำคัญที่จำแนกมิติการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 กระบวนการต่อเนื่อง ที่ไม่อาจแยกจากกันได้ เริ่มต้นจากการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อันเป็นกุญแจดอกแรกที่เปิดโอกาสให้สมาชิกได้ร่วมริเริ่มระบุปัญหาและกำหนดนโยบายร่วมกัน นำไปสู่ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ที่เน้นการระดมทรัพยากร และการบริหารจัดการอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิด การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ที่ครอบคลุมทั้งมิติทางวัตถุ สังคม และจิตใจ อันจะสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของอย่างยั่งยืน และท้ายที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อร่วมวิพากษ์และตรวจสอบความสำเร็จ อันเป็นกระบวนการป้อนกลับข้อมูลเพื่อการพัฒนาที่ไม่มีที่สิ้นสุด การบริหารจัดการที่วางอยู่บนพื้นฐานของมิติทั้งสี่นี้ไม่เพียงแต่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างเกราะป้องกันความขัดแย้งและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กร ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างมั่นคง

จากรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report : SAR) ประจำปีการศึกษา 2567 ของโรงเรียนโสตสโมสร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนระดับชั้น อนุบาลปีที่ 1 ถึง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 615 คน จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งสิ้น 43 คน มีจุดที่ควรพัฒนา คือ 1)โรงเรียนควรสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด และชุมชน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ความมีระเบียบวินัยอย่างยั่งยืน 2)โรงเรียนควรระดมทรัพยากรมาสนับสนุนการจัดโครงการหรือกิจกรรมส่งเสริมความสามารถของนักเรียนตามความสนใจความถนัดมากขึ้น เพราะขาดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จึงอาจทำให้ภาพรวมของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้เท่าที่ควร จึงมีความจำเป็นที่ผู้บริหาร ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องร่วมมือกัน เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จากสภาพความเป็นมาความสำคัญ และปัญหาดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนโสตสโมสร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ว่ามีอยู่ในระดับใด เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนโสตสโมสร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนโสตสโมสร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนโสตสโมสร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2568 จำนวน 33 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนโสตสโมสร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ยึดแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1980, p.213-218) [1] มาเป็นแนวคิดการวิจัยใน 4 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย 1)การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2)การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3)การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4)การมีส่วนร่วมในการประเมิน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนโสตสโมสร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2)ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3)ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4)ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนโสตสโมสร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดแนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนโสตสโมสร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
3. สร้างแบบสอบถามตามแนวคิดในการวิจัย ใน 4 ด้าน ดังนี้ 1)การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2)การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3)การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4)การมีส่วนร่วมในการประเมิน แล้วนำฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสม ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย
4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหาของแต่ละข้อคำถาม แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC, Index of Objective Congruence) ได้ค่าเท่ากับ 0.67 – 1.00
5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเป็นฉบับสมบูรณ์
6. นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุง แก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาศรีวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจได้ความเชื่อมั่น .927 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการได้ความเชื่อมั่น .874 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ได้ความเชื่อมั่น .769 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินได้ความเชื่อมั่น .921 และโดยรวมได้ความเชื่อมั่น .953
7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่น ไปใช้กับครูผู้สอนโรงเรียนโสตสโมสร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 33 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมเครื่องมือ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ไปขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนโสตสโมสร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อแจกแบบสอบถามให้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนโสตสโมสร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 33 คน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามด้วยตนเองจำนวน 33 ฉบับ เก็บคืนได้จำนวน 32 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.96

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนโสตสโมสร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานครครั้งนี้ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนโสตสโมสร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ใน 4 ด้าน ดังนี้ 1)การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2)การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3)การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4)การมีส่วนร่วมในการประเมิน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) มีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนโสตสโมสร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร นำเสนอในรูปของค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนโสตสโมสร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยรวม 4 ด้าน

(N=32)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนโสตสโมสร				
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร	μ	σ	ระดับ	ลำดับ
1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.44	.72	มาก	4
2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	4.44	.70	มาก	3
3 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	4.50	.64	มากที่สุด	1
4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน	4.50	.70	มากที่สุด	2
รวม	4.47	.69	มาก	

จากตารางที่ 1 การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนโสตสโมสร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=4.50$) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน ($\mu=4.50$) ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu=4.44$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนโสตสโมสร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการบริหารจัดการที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์อย่างจริงจัง โดยดำเนินการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่คณะครูและบุคลากร จัดสรรรางวัลตอบแทนที่เกิดจากความสำเร็จของสถานศึกษาให้แก่บุคลากรอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง สร้างความภาคภูมิใจในวิชาชีพพร้อมกัน ส่งผลให้คณะครูและบุคลากรมีความทุ่มเทและร่วมแรงร่วมใจในการขับเคลื่อนโรงเรียนสู่ ความเป็นเลิศ ในขณะที่ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด อาจเป็นเพราะการดำเนินงานในด้านนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังคงเป็นผู้มีอำนาจสั่งการขั้นสุดท้ายตามระเบียบปฏิบัติ ของทางราชการ ทำให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีบทบาทเป็นเพียงผู้เสนอแนะแนวทางการดำเนินงาน และรับทราบนโยบายเท่านั้น และยังขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น การขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย, การขาดการสนับสนุนให้บุคลากรมีการสร้างความผูกพันต่อสถานศึกษา และการขาดการกำหนดให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ทำให้ผลการดำเนินงานในด้านนี้ยังไม่สูงเท่ากับด้านอื่น โรงเรียนโสตสโมสรมุ่งพัฒนาผู้เรียนสู่ทักษะศตวรรษที่ 21 ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและพระบรมราโชบาย โดยพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นมืออาชีพและใช้เทคโนโลยีบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลอย่างเป็นรูปธรรม เน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจและปฏิบัติการ เพื่อสร้างความสามัคคีและบรรลุเป้าหมายร่วมกัน จัดสรรผลประโยชน์และรางวัลอย่างเป็นธรรมเพื่อสร้างขวัญกำลังใจ พร้อมพัฒนาระบบประเมินผลที่โปร่งใสรอบด้าน ส่งผลให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพการจัด

การศึกษาได้อย่างยั่งยืนและตรงตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของ โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1980, p.213-218) [1] ได้กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นการเกี่ยวข้องกันของแต่ละบุคคล เพื่อการปรับปรุงสถานะความเป็นอยู่ในสถานการณ์เดียวกันซึ่งได้อธิบายไว้ 4 ด้าน ได้แก่ 1)การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2)การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ 3)การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ4)การมีส่วนร่วมในการประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของนักรณรงค์ ศักดิ์วิจารณ์, ภาณุพงศ์ บุญมัย และสมฤทัย เต่าจันทร์ (2568) [2] ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)เพื่อศึกษาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา 2)เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา 3)เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 346 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ดำรงว่ต่าง ๆ จำนวน 4 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีและการทดสอบค่าเอฟ เมื่อพบความแตกต่างทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe และการวิเคราะห์เนื้อหาแบบพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1)ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา มีระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในระดับมาก 2)การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3)ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา (1)ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ขาดการสื่อสารให้บุคลากรเข้าใจตรงกัน ควรมีการสื่อสารให้มีความเข้าใจตรงกันชี้แจงเหตุผลในการตัดสินใจให้ทราบ (2)ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ขาดการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน ควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่มอบหมายงานอย่างชัดเจนให้เกียรติและความไว้วางใจ (3)ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ขาดการสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากร ควรมีการมอบขวัญกำลังใจ รางวัลตอบแทนแก่บุคลากรที่สามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย (4)ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล กระบวนการประเมินผลไม่ชัดเจน ควรทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐพงษ์ คำเชิน, นวรัตน์ ไชยมภู และนรินทร์ จุลทรัพย์ (2566) [3] ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ ในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา 2)ประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ 3)การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ และ 4)แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมและพัฒนาประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู จำนวน 136 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ (1)การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 3 โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (2)ประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ในเครือข่าย ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 3 โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด (3)การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยสามารถทำนาย ได้ร้อยละ 58 (4)แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมและพัฒนาประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ในสถานศึกษาอย่างทั่วถึงตลอดจนให้ความรู้และความเข้าใจ มีการร่วมวางแผน มีการกำหนดนโยบายที่เหมาะสม และให้ครูมีส่วนร่วมในการนำเสนอความคิดเห็นในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนโสตสโมสร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีการให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและทิศทางของสถานศึกษา ควรให้บุคลากรครู คณะกรรมการสถานศึกษา และตัวแทนชุมชนได้ร่วมระดมความคิดเห็น วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน และเสนอแนะความต้องการที่แท้จริง การให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการวางแผนตั้งแต่ต้นจะทำให้นโยบายที่ออกมามีความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่นและได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย ลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นภายในองค์กร

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีการใช้ศิลปะการจูงใจและสร้างบรรยากาศการทำงานที่สนับสนุนให้บุคลากรมีความเต็มใจและกระตือรือร้นในการอุทิศตนทำงานนอกเหนือจากภาระงานสอน เช่น งานวิชาการ งานงบประมาณ หรืองานสัมพันธ์ชุมชน และการสร้างขวัญกำลังใจ ซึ่งจะช่วยเปลี่ยนภาระงานให้กลายเป็นโอกาสในการพัฒนาตนเองของครู ทำให้โรงเรียนมีกลไกการขับเคลื่อนที่เข้มแข็งในทุกมิติ

ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีการออกแบบระบบการกระจายผลประโยชน์ที่ยุติธรรมและโปร่งใส โดยเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการรับรู้และรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นร่วมกัน เมื่อสถานศึกษาได้รับรางวัลหรือความชื่นชม บุคลากรทุกระดับควรได้รับการยกย่องอย่างทั่วถึง การแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเหมาะสมจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความจงรักภักดีต่อองค์กร ทำให้ทุกคนรู้สึกถึงความทุ่มเทของตนนั้นมีคุณค่าและได้รับการมองเห็นอย่างแท้จริง

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีการเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้วิเคราะห์และประเมินผลการทำงานของตนเอง (Self-Assessment) ควบคู่ไปกับการรับฟังความคิดเห็นจากเพื่อนร่วมงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการสร้างความโปร่งใสในระบบการพิจารณาความดีความชอบ และที่สำคัญที่สุดคือการใช้ผลการประเมินนั้นเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการวางแผนพัฒนาวิชาชีพและยกระดับคุณภาพการศึกษาในรอบถัดไปอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนอื่น ๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนโสตสโมสร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
3. ควรนำแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนโสตสโมสร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ไปขยายผลกับโรงเรียนอื่น ๆ ที่มีความสนใจ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำเสนอองค์ความรู้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนโสตสโมสร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 1 แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

สรุปผล

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการบริหารโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างรอบด้าน โดยเริ่มจากการตัดสินใจผ่านรูปแบบ School-Based Management (SBM) ที่เปิดโอกาสให้บุคลากรร่วมวิเคราะห์ SWOT และกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน พร้อมใช้กระบวนการ AAR เพื่อพัฒนาโครงการให้โปร่งใส ในด้านการปฏิบัติมุ่งเน้นการกระจายอำนาจผ่านระบบทำงานเป็นทีม สร้างขวัญกำลังใจบนพื้นฐานความไว้วางใจและระเบียบวินัยที่ชัดเจน ส่วนด้านผลประโยชน์มีการจัดสรรสวัสดิการและพิจารณาความดีความชอบตามมาตรฐานที่ตกลงกันอย่างเป็นธรรม พร้อมส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาชีพและบรรยากาศแบบกัลยาณมิตร สุดท้ายในด้านการประเมินผลเน้นระดมความคิดเห็นเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลและการสื่อสารที่เปิดกว้าง เพื่อรวบรวมข้อมูลรอบด้านมาใช้ในการบริหารจัดการองค์กรให้เกิดความมั่นคง โปร่งใส และยั่งยืนในระยะยาว ซึ่งสะท้อนถึงการบริหารที่ให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์เป็นหัวใจหลักอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง (References)

- [1] The Secret Sauce. (2022). *A collection of lessons on human resource management in the modern world*. [Podcast]. (In Thai)
- [2] Ministry of Education. (2019). *Guidelines for the administration and management of education in Thailand*. (In Thai)
- [3] Srisa-ard, B. (2017). *Introduction to research* (10th ed.). Suwiriyasarn. (In Thai)

- [4] Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). *Participation's place in rural development: Seeking clarity through specificity*. New York: Richard D. Irwin Inc.
- [5] Napasawan Sakwijarn. (2025). *Participatory leadership of school administrators under the Sisaket-Yasothon Secondary Educational Service Area Office*. [Master's Thesis, Sisaket Rajabhat University]. (In Thai)
- [6] Nattapong Khamkhern. (2022). *The impact of participatory management by school administrators on the effectiveness of special education centers in the network for promoting educational management efficiency in Special Education Centers, Educational Area 3*. [Master's Thesis, Thepsatri Rajabhat University.]. (In Thai)